

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 23ης Μαΐου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Περιβάλλον – Μεταφορές αποβλήτων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Κανονισμός (ΕΚ) 1013/2006 – Άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ' – Πεδίο εφαρμογής – Κανονισμός (ΕΚ) 1069/2009 – Μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων»

Στην υπόθεση C-634/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Oldenburg (διοικητικό πρωτοδικείο Oldenbourg, Γερμανία) με απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Νοεμβρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

ReFood GmbH & Co. KG

κατά

Landwirtschaftskammer Niedersachsen,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, K. Λυκούργο (εισηγητή), E. Juhász, M. Plešič και I. Jarukaitis, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe,

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Οκτωβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η ReFood GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τον J. T. Gruber, Rechtsanwalt,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. H. S. Gijzen και M. K. Bulterman,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους W. Farrell και M. Noll-Ehlers, καθώς και από τις E. Sanfrutos Cano και L. Haasbeek,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Ιανουαρίου 2019,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων (ΕΕ 2006, L 190, σ. 1, και διορθωτικά ΕΕ 2008, L 318, σ. 15, και ΕΕ 2013, L 334, σ. 46).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της ReFood GmbH & Co. KG και του Landwirtschaftskammer Niedersachsen (Γεωργικού Επιμελητηρίου Κάτω Σαξονίας, Γερμανία) σχετικά με τη νομιμότητα μεταφοράς ζωικών υποπροϊόντων από τις Κάτω Χώρες στη Γερμανία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1013/2006

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού 1013/2006 έχει ως εξής:

«Είναι αναγκαίο να αποφευχθεί η επικάλυψη με τον κανονισμό (ΕΚ) 1774/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 2002, για τον καθορισμό υγειονομικών κανόνων σχετικά με τα ζωικά υποπροϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο [(ΕΕ 2002, L 273, σ. 1)], που περιέχει ήδη διατάξεις που καλύπτουν στο σύνολό τους την αποστολή, τη διοχέτευση και τη μετακίνηση (συλλογή, μεταφορά, χειρισμό, επεξεργασία, χρήση, αξιοποίηση ή διάθεση, τήρηση μητρώων, συνοδευτικά έγγραφα και ιχνηλασιμότητα) των ζωικών υποπροϊόντων εντός της Κοινότητας, καθώς και προς και από την Κοινότητα.»

- 4 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 έως 3, του κανονισμού 1013/2006 προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει διαδικασίες και καθεστώτα ελέγχου για τις μεταφορές αποβλήτων, ανάλογα με την προέλευση, τον προορισμό και το δρομολόγιο της μεταφοράς, τον τύπο των μεταφερομένων αποβλήτων και τον τύπο επεξεργασίας στον οποίο πρόκειται να υποβληθούν τα απόβλητα στον προορισμό τους.

2. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις μεταφορές αποβλήτων:

α) μεταξύ κρατών μελών, εντός της Κοινότητας [...]

[...]

3. Εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού τα ακόλουθα:

[...]

δ) οι μεταφορές οι οποίες υπόκεινται στις απαιτήσεις έγκρισης του κανονισμού [...] 1774/2002·

[...]»

5 Το άρθρο 2 του κανονισμού 1013/2006 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

1) “απόβλητα”, τα απόβλητα όπως ορίζονται με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο α), της οδηγίας 2006/12/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ 2006, L 114, σ. 9)].

[...]»

6 Κατά το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικό διαδικαστικό πλαίσιο»:

«1. Οι μεταφορές των ακόλουθων αποβλήτων υπόκεινται στη διαδικασία της προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης, κατά τα οριζόμενα από τις διατάξεις του [τίτλου II του παρόντος κανονισμού]:

α) εάν προορίζονται για εργασίες διάθεσης:

όλα τα απόβλητα·

β) εάν προορίζονται για εργασίες αξιοποίησης:

- i) τα απόβλητα που απαριθμούνται στο παράρτημα IV, περιλαμβανομένων και των αποβλήτων που απαριθμούνται στα παραρτήματα II και VIII της Σύμβασης της Βασιλείας·
- ii) τα απόβλητα που απαριθμούνται στο παράρτημα IV Α·
- iii) τα απόβλητα που δεν είναι ταξινομημένα σε ενιαία καταχώριση σε κανένα από τα παραρτήματα III, III Β, IV ή IV Α·
- iv) τα μείγματα αποβλήτων που δεν είναι ταξινομημένα σε ενιαία καταχώριση σε κανένα από τα παραρτήματα III, III Β, IV ή IV Α, εκτός αν απαριθμούνται στο παράρτημα III Α.

2. Οι μεταφορές των ακόλουθων αποβλήτων που προορίζονται για αξιοποίηση υπόκεινται στις γενικές απαιτήσεις ενημέρωσης, του άρθρου 18, εφόσον η ποσότητα των μεταφερόμενων αποβλήτων υπερβαίνει τα 20 κιλά:

α) τα απόβλητα που απαριθμούνται στο παράρτημα III ή III Β·

β) τα μείγματα, τα οποία δεν ταξινομούνται σε μία ενιαία καταχώριση στο παράρτημα III, δύο ή περισσότερων αποβλήτων που απαριθμούνται στο παράρτημα III, υπό τον όρο ότι η σύνθεση των μ[ε]ιγμάτων αυτών δεν μειώνει τη δυνατότητα περιβαλλοντικά ασφαλούς αξιοποίησης και ότι τα μείγματα αυτά απαριθμούνται στο παράρτημα III Α, σύμφωνα με το άρθρο 58.

[...]»

Η οδηγία 2008/98/ΕΚ

7 Οι αιτιολογικές σκέψεις 12 και 13 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ 2008, L 312, σ. 3), με την οποία καταργήθηκε, μεταξύ άλλων, η οδηγία 2006/12, έχουν ως εξής:

«(12) Ο κανονισμός [1774/2002] προβλέπει, μεταξύ άλλων, αναλογικούς ελέγχους όσον αφορά τη συλλογή, τη μεταφορά, την επεξεργασία, τη χρήση και τη διάθεση όλων των ζωικών υποπροϊόντων, συμπεριλαμβανομένων αποβλήτων ζωικής προέλευσης[,] έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των ζώων και τη δημόσια υγεία. Κατά συνέπεια, είναι ανάγκη να αποσαφηνισθεί η σχέση με τον εν λόγω κανονισμό και να

αποφευχθεί η επικάλυψη κανόνων με το να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας τα ζωικά υποπροϊόντα όταν προορίζονται για χρήσεις που δεν θεωρούνται ως εργασίες οι οποίες σχετίζονται με τα απόβλητα.

(13) Υπό το πρίσμα της αποκτηθείσας από την εφαρμογή του κανονισμού [...] 1774/2002 εμπειρίας, είναι σκόπιμο να αποσαφηνισθεί το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας για τα απόβλητα και των διατάξεών της για τα επικίνδυνα απόβλητα όσον αφορά τα ζωικά υποπροϊόντα που υπάγονται στον κανονισμό [...] 1774/2002. Στις περιπτώσεις που τα ζωικά υποπροϊόντα συνιστούν δυνητικό κίνδυνο για την υγεία, η ενδεδειγμένη νομική πράξη για την αντιμετώπιση των εν λόγω κινδύνων είναι ο κανονισμός [...] 1774/2002 και θα πρέπει να αποφεύγονται άσκοπες αλληλοεπικαλύψεις με τη νομοθεσία περί αποβλήτων.»

8 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/98 ορίζει τα εξής:

«Τα ακόλουθα εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, εφόσον καλύπτονται από άλλες κοινοτικές νομοθετικές πράξεις:

[...]

β) ζωικά υποπροϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των μεταποιημένων προϊόντων που καλύπτονται από τον κανονισμό [...] 1774/2002, εκτός από εκείνα που προορίζονται για αποτέφρωση, υγειονομική ταφή ή χρήση σε εγκαταστάσεις βιοαερίου ή κομποστοποίησης:

[...]».

9 Το άρθρο 13 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος», προβλέπει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζουν ότι η διαχείριση των αποβλήτων πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να βλάπτεται το περιβάλλον, και ιδίως:

α) χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα, το έδαφος, τα φυτά ή τα ζώα,

β) χωρίς να προκαλείται όχληση από θόρυβο ή οσμές, και

γ) χωρίς να επηρεάζεται δυσμενώς το τοπίο ή οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.»

Η νομοθεσία περί ζωικών υποπροϊόντων

– Ο κανονισμός 1774/2002

10 Το άρθρο 8 του κανονισμού 1774/2002, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποστολή ζωικών υποπροϊόντων και μεταποιημένων προϊόντων σε άλλα κράτη μέλη», όριζε, στην παράγραφο του 2, ότι η παραλαβή υλικού των κατηγοριών 1 και 2, μεταποιημένων προϊόντων προερχόμενων από τα υλικά αυτά και μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών έπρεπε να έχει εγκριθεί από το κράτος μέλος προορισμού.

11 Τα άρθρα 10 έως 15, 17 και 18 του κανονισμού αυτού προέβλεπαν διαδικασία εγκρίσεως ενδιάμεσων μονάδων χειρισμού των κατηγοριών 1 έως 3, μονάδων αποθηκείσεως, μονάδων αποτεφρώσεως και συναποτεφρώσεως, μονάδων μεταποιήσεως υλικών των κατηγοριών 1 και 2, μονάδων ελαιοχημικών προϊόντων των κατηγοριών 2 και 3, μονάδων παραγωγής βιοαερίου και μονάδων λιπασματοποιήσεως, μονάδων μεταποιήσεως υλικών της κατηγορίας 3, καθώς και μονάδων παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς και τεχνικών μονάδων.

– Ο κανονισμός (ΕΚ) 1069/2009

- 12 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5, 6, 29, 57 και 58 του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1774/2002 (κανονισμός για τα ζωικά υποπροϊόντα) (ΕΕ 2009, L 300, σ. 1), έχουν ως εξής:

«(5) Χρειάζεται ένα συνεκτικό και συνολικό πλαίσιο κοινοτικών υγειονομικών κανόνων για τη συλλογή, τη μεταφορά, τον χειρισμό, τον μετασχηματισμό, τη μεταποίηση, την αποθήκευση, τη διάθεση στην αγορά, τη διανομή, τη χρήση ή την απόρριψη των ζωικών υποπροϊόντων.

(6) Οι γενικοί αυτοί κανόνες θα πρέπει να είναι ανάλογοι με τον κίνδυνο που παρουσιάζουν τα ζωικά υποπροϊόντα για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων όταν οι επιχειρήσεις τα χειρίζονται κατά τα διάφορα στάδια της αλυσίδας, από τη συλλογή έως τη χρήση ή την απόρριψή τους. Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους για το περιβάλλον κατά τη διάρκεια των διαδικασιών αυτών. Το κοινοτικό πλαίσιο θα πρέπει να περιλαμβάνει υγειονομικούς κανόνες για τη διάθεση στην αγορά, συμπεριλαμβανομένων του ενδοκοινοτικού εμπορίου και της εισαγωγής ζωικών υποπροϊόντων, κατά περίπτωση.

[...]

(29) Τα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα θα πρέπει να ταξινομούνται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου που παρουσιάζουν για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, βάσει εκτίμησης της επικινδυνότητας. Ενώ τα ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για σκοπούς άλλους εκτός της τροφικής αλυσίδας των ζώων, η χρήση τους που παρουσιάζει μικρότερο κίνδυνο θα πρέπει να επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις ασφάλειας.

[...]

(57) Για λόγους συνοχής της κοινοτικής νομοθεσίας, είναι αναγκαίο να διευκρινισθεί η σχέση των κανόνων που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό με την κοινοτική νομοθεσία για τα απόβλητα. [...]

(58) Επιπλέον, θα πρέπει να εξασφαλισθεί ότι τα ζωικά υποπροϊόντα τα οποία έχουν αναμειχθεί ή μολυνθεί από επικίνδυνα απόβλητα, όπως αναφέρονται στην απόφαση 2000/532/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2000, για αντικατάσταση της απόφασης 94/3/ΕΚ για τη θέσπιση καταλόγου αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της απόφασης 94/904/ΕΚ του Συμβουλίου για την κατάρτιση καταλόγου επικίνδυνων αποβλήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 1, παράγραφος 4, της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τα επικίνδυνα απόβλητα [(ΕΕ 2000, L 226, σ. 3)], εισάγονται, εξάγονται ή αποστέλλονται μόνον μεταξύ κρατών μελών σύμφωνα με τον κανονισμό [...] 1013/2006. [...]

- 13 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1069/2009 προβλέπει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός καθορίζει τους κανόνες για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων σε σχέση με τα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα τους, με σκοπό να αποτρέψει και να ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων που προέρχονται από τα προϊόντα αυτά, και ιδίως να προστατεύσει την ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας των ανθρώπων και των ζώων.»

14 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στα ακόλουθα ζωικά προϊόντα:

[...]

ζ) υπολείμματα τροφίμων, εκτός εάν:

[...]

iii) προορίζονται για μεταποίηση με αποστείρωση υπό πίεση ή μεταποίηση με μεθόδους που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β), ή για μετασχηματισμό σε βιοαέριο ή λιπασματοποίηση·

[...]»

15 Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

11. “υπεύθυνος επιχείρησης”: τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν υπό τον έλεγχό τους ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα τους, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορέων, των εμπόρων και των χρηστών·

[...]»

16 Κατά το άρθρο 8 του κανονισμού 1069/2009, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υλικά της κατηγορίας 1»:

«Τα υλικά της κατηγορίας 1 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα ζωικά υποπροϊόντα:

[...]

στ) υπολείμματα τροφίμων από μεταφορικά μέσα που εκτελούν διεθνείς μεταφορές·

[...]»

17 Το άρθρο 10 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υλικά της κατηγορίας 3», ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα υλικά της κατηγορίας 3 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα ζωικά υποπροϊόντα:

[...]

ιστ) υπολείμματα τροφίμων, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 8, στοιχείο στ).»

18 Κατά το άρθρο 21 του κανονισμού 1069/2009, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συλλογή, ταυτοποίηση σε σχέση με την κατηγορία και τη μεταφορά»:

«1. Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων συλλέγουν, ταυτοποιούν και μεταφέρουν τα ζωικά υποπροϊόντα χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, υπό συνθήκες οι οποίες αποκλείουν τυχόν κινδύνους που ενδέχεται να παρουσιαστούν για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων.

2. Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων εξασφαλίζουν ότι τα ζωικά υποπροϊόντα και τα παράγωγα προϊόντα τους συνοδεύονται κατά τη μεταφορά τους από εμπορικό έγγραφο ή, όταν αυτό απαιτείται από τον παρόντα κανονισμό ή από μέτρα που θεσπίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 6, από υγειονομικό πιστοποιητικό.

[...]

3. Τα εμπορικά έγγραφα και τα υγειονομικά πιστοποιητικά που συνοδεύουν ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα τους κατά τη μεταφορά περιλαμβάνουν τουλάχιστον στοιχεία σχετικά με την προέλευση, τον προορισμό και την ποσότητα των προϊόντων αυτών και περιγραφή των ζωικών υποπροϊόντων ή των παράγωγων προϊόντων τους, καθώς και την επισήμανσή τους, όταν απαιτείται επισήμανση από τον παρόντα κανονισμό.

[...]

4. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων συλλέγουν, μεταφέρουν και διαθέτουν τα υπολείμματα τροφίμων της κατηγορίας 3 σύμφωνα με τα μέτρα των κρατών μελών που προβλέπονται στο άρθρο 13 της οδηγίας [2008/98].

[...]»

19 Το άρθρο 22 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ιχνηλασιμότητα», ορίζει τα εξής:

«1. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων οι οποίοι αποστέλλουν, μεταφέρουν ή παραλαμβάνουν ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα τηρούν μητρώο αποστολών και φυλάσσουν τα σχετικά εμπορικά έγγραφα και υγειονομικά πιστοποιητικά.

[...]

2. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων που αναφέρει η παράγραφος 1 έχουν εν λειτουργία συστήματα και διαδικασίες για τον προσδιορισμό της ταυτότητας:

α) των λοιπών υπευθύνων επιχειρήσεων στους οποίους έχουν χορηγήσει τα ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα· και

β) των υπευθύνων επιχειρήσεων οι οποίοι τους έχουν τροφοδοτήσει.

[...]»

20 Το άρθρο 23 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Καταχώριση υπευθύνων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή μονάδων», προβλέπει, στις παραγράφους του 1 και 2, τα ακόλουθα:

«1. Με σκοπό την καταχώριση, οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων:

α) πριν από την έναρξη των επιχειρήσεων κοινοποιούν στην αρμόδια αρχή οιοσδήποτε εγκαταστάσεις ή μονάδες υπό τον έλεγχό τους δραστηριοποιούνται σε οιοδήποτε στάδιο της παραγωγής, της μεταφοράς, του χειρισμού, της μεταποίησης, της αποθήκευσης, της διάθεσης στην αγορά, της διανομής, της χρήσης ή της απόρριψης ζωικών υποπροϊόντων και παραγώγων προϊόντων·

β) παρέχουν στην αρμόδια αρχή πληροφορίες σχετικά με:

- i) την κατηγορία των ζωικών υποπροϊόντων ή των παράγωγων προϊόντων υπό τον έλεγχό τους·
- ii) τη φύση των εκτελουμένων πράξεων κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα ως πρώτη ύλη.

2. Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων παρέχουν στην αρμόδια αρχή ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με οιοσδήποτε εγκαταστάσεις ή μονάδες υπό τον έλεγχό τους όπως αναφέρεται στο στοιχείο α) της παραγράφου 1, συμπεριλαμβανομένης οιασδήποτε σημαντικής αλλαγής των δραστηριοτήτων, όπως είναι η παύση λειτουργίας υφιστάμενης εγκαταστάσεως ή μονάδας.»

- 21 Το άρθρο 24 του ιδίου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Έγκριση εγκαταστάσεων ή μονάδων», ορίζει, στην παράγραφο του 1, τα εξής:

«Οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων εξασφαλίζουν ότι οι εγκαταστάσεις ή μονάδες υπό τον έλεγχό τους εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή, οσάκις αυτές οι εγκαταστάσεις ή μονάδες εκτελούν μία ή περισσότερες των εξής δραστηριοτήτων:

[...]

- 22 Το άρθρο 41 του κανονισμού 1069/2009, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εισαγωγή και διαμετακόμιση», προβλέπει, στην παράγραφο 2, τα ακόλουθα:

«Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, η εισαγωγή και η διαμετακόμιση:

[...]

β) των ζωικών υποπροϊόντων ή των παράγωγων προϊόντων τους τα οποία έχουν αναμειχθεί ή μολυνθεί από οιαδήποτε απόβλητα που χαρακτηρίζονται ως επικίνδυνα στην απόφαση [2000/532] πραγματοποιούνται μόνο υπό την προϋπόθεση των απαιτήσεων του κανονισμού [...] 1013/2006.

[...]

- 23 Το άρθρο 43 του κανονισμού 1069/2009, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εξαγωγή», ορίζει, στην παράγραφο του 5, τα εξής:

«Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 3 και 4, η εξαγωγή:

[...]

β) των ζωικών υποπροϊόντων ή των παράγωγων προϊόντων τους τα οποία έχουν αναμειχθεί ή μολυνθεί από οιαδήποτε απόβλητα που χαρακτηρίζονται ως επικίνδυνα στην απόφαση [2000/532] πραγματοποιείται μόνο υπό την προϋπόθεση των απαιτήσεων του κανονισμού [...] 1013/2006.»

- 24 Κατά το άρθρο 48 του κανονισμού 1069/2009, το οποίο φέρει τον τίτλο «Έλεγχοι για την αποστολή σε άλλα κράτη μέλη»:

«1. Οσάκις υπεύθυνος επιχείρησης σκοπεύει να αποστείλει υλικά της κατηγορίας 1, υλικά της κατηγορίας 2 και κρεατάλευρα και οστεάλευρα ή ζωικό λίπος που παράγεται από υλικά της κατηγορίας 1 και της κατηγορίας 2 σε άλλο κράτος μέλος, πληροφορεί σχετικά την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προελεύσεως και την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προορισμού.

Η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προορισμού αποφασίζει ως εξής σχετικά με την αίτηση του υπευθύνου εντός ορισμένης χρονικής περιόδου:

α) αρνείται την παραλαβή του φορτίου·

β) αποδέχεται το φορτίο χωρίς όρους· ή

- γ) αποδέχεται την παραλαβή του φορτίου με τους ακόλουθους όρους:
- i) εάν τα παράγωγα προϊόντα δεν έχουν υποβληθεί σε αποστείρωση υπό πίεση, υποβάλλονται υποχρεωτικά στην επεξεργασία αυτή· ή
  - ii) τα ζωικά υποπροϊόντα ή τα παράγωγα προϊόντα πρέπει να συμμορφώνονται με οποιουσδήποτε όρους αφορούν την αποστολή του φορτίου οι οποίοι δικαιολογούνται για την προστασία της δημόσιας υγείας και της υγείας των ζώων, για να εξασφαλίζεται ότι ο χειρισμός των ζωικών προϊόντων και των παράγωγων προϊόντων γίνεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

2. Μορφότυπα για τις αιτήσεις υπευθύνων επιχείρησης μνεία των οποίων γίνεται στην παράγραφο 1 μπορούν να εγκρίνονται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία στην οποία παραπέμπει το άρθρο 52, παράγραφος 3.

[...]

6. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 1 έως 5, τα ζωικά υποπροϊόντα ή τα παράγωγα προϊόντα τους που αναφέρονται στις εν λόγω παραγράφους και τα οποία έχουν αναμειχθεί ή μολυνθεί με οιαδήποτε απόβλητα που χαρακτηρίζονται ως επικίνδυνα στην απόφαση [2000/532] αποστέλλονται σε άλλα κράτη μέλη μόνο υπό τις προϋποθέσεις των απαιτήσεων του κανονισμού [...] 1013/2006.

[...]»

25 Το άρθρο 54 του κανονισμού 1069/2009 έχει ως εξής:

«Ο κανονισμός [...] 1774/2002 καταργείται με ισχύ από τις 4 Μαρτίου 2011.

Οι παραπομπές στον κανονισμό [...] 1774/2002 λογίζονται ως παραπομπές στον παρόντα κανονισμό [...].»

– Ο κανονισμός (ΕΕ) 142/2011

26 Ο κανονισμός (ΕΕ) 142/2011 της Επιτροπής, της 25ης Φεβρουαρίου 2011, για την εφαρμογή του κανονισμού 1069/2009 και για την εφαρμογή της οδηγίας 97/78/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένα δείγματα και τεμάχια που εξαιρούνται από κτηνιατρικούς ελέγχους στα σύνορα οι οποίοι αναφέρονται στην εν λόγω οδηγία (ΕΕ 2011, L 54, σ. 1), καθορίζει λεπτομερείς κανόνες που διέπουν, μεταξύ άλλων, τη χρήση και την απόρριψη των ζωικών υποπροϊόντων και των παράγωγων προϊόντων, τη συλλογή, τη μεταφορά, την ταυτοποίηση και την ιχνηλασιμότητα των υποπροϊόντων και των προϊόντων αυτών, την καταχώριση και έγκριση εγκαταστάσεων και μονάδων, τη διάθεση στην αγορά, την εισαγωγή, τη διαμετακόμιση και την εξαγωγή των εν λόγω υποπροϊόντων και προϊόντων, καθώς και τις διαδικασίες επίσημων ελέγχων.

Το γερμανικό δίκαιο

27 Ο Gesetz zur Ausführung der Verordnung (EG) Nr. 1013/2006 des Europäischen Parlaments und des Rates vom 14. Juni 2006 über die Verbringung von Abfällen und des Basler Übereinkommens [νόμος για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων, και για την εφαρμογή της Συμβάσεως της Βασιλείας], της 19ης Ιουλίου 2007 (BGBl. 2007 I, σ. 1462), προβλέπει, στο άρθρο 13, ότι η αρμόδια αρχή, σε περίπτωση παράνομης μεταφοράς για την οποία δεν υπήρξε καμία κοινοποίηση σύμφωνα με τον κανονισμό 1013/2006, δύναται να διατάξει τη λήψη των αναγκαίων μέτρων προκειμένου να τηρηθεί η υποχρέωση παραλαβής κατόπιν επιστροφής η οποία προβλέπεται στο άρθρο 24, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', του κανονισμού αυτού, για να διασφαλισθεί ότι τα επίμαχα απόβλητα θα παραληφθούν κατόπιν επιστροφής από το πρόσωπο που όφειλε να προβεί στην κοινοποίηση αυτή βάσει του άρθρου 2, σημείο 15, του εν λόγω κανονισμού.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 28 Η ReFood ασκεί στη Γερμανία δραστηριότητα μεταφοράς υπολειμμάτων τροφίμων, περιλαμβανομένων των ζωικών υποπροϊόντων.
- 29 Στις 7 Απριλίου 2014 φορτηγό οδηγούμενο από μέλος του προσωπικού της ReFood και φορτωμένο με ζωικά υποπροϊόντα της κατηγορίας 3, κατά την έννοια του κανονισμού 1069/2009, τα οποία είχαν συλλεχθεί στις Κάτω Χώρες, υποβλήθηκε σε έλεγχο από τη γερμανική αστυνομία, ενώ τα προϊόντα αυτά μεταφέρονταν σε εγκατάσταση της ReFood ευρισκόμενη στη Γερμανία, με σκοπό την περαιτέρω επεξεργασία και, εν συνεχεία, την αξιοποίηση σε μονάδα παραγωγής βιοαερίου ευρισκόμενη επίσης στη Γερμανία.
- 30 Το Γεωργικό Επιμελητήριο Κάτω Σαξονίας υποχρέωσε τη ReFood να επιστρέψει το επίμαχο φορτίο στις Κάτω Χώρες, για τον λόγο ότι η εταιρία αυτή δεν είχε τηρήσει τη διαδικασία κοινοποιήσεως που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1013/2006.
- 31 Στις 16 Ιουλίου 2014 η ReFood άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, προκειμένου να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της διαταγής του Γεωργικού Επιμελητηρίου Κάτω Σαξονίας. Συγκεκριμένα, κατά τη ReFood, η πραγματοποιούμενη μεταφορά ζωικών υποπροϊόντων δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1013/2006, οπότε η προσφεύγουσα δεν υπείχε την προβλεπόμενη από τον κανονισμό αυτό υποχρέωση περί κοινοποιήσεως.
- 32 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η μεταφορά αυτή εμπίπτει στο ως άνω πεδίο εφαρμογής ή αν εξαιρείται από αυτό βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του εν λόγω κανονισμού. Τόσο η νομολογία του Δικαστηρίου όσο και οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την έκδοση του ίδιου κανονισμού δεν καθιστούν δυνατό να δοθεί απάντηση στο ζήτημα αυτό. Επομένως, η διάταξη αυτή επιδέχεται πλείονες ερμηνείες.
- 33 Πρώτον, το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006 θα μπορούσε, όπως διατείνεται η ReFood και παρά τα όσα υποδηλώνει το γράμμα της διατάξεως αυτής, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εξαιρεί, άνευ προϋποθέσεων, από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού κάθε μεταφορά που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1069/2009, ο οποίος κατήργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό 1774/2002. Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, αν προκρινόταν η ερμηνεία αυτή τότε δεν θα διασφαλιζόνταν η ομοιόμορφη επεξεργασία και διάθεση των ζωικών υποπροϊόντων ούτε η εναρμόνιση των ελέγχων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τον κανονισμό 1069/2009, δεν θα υπείχαν την υποχρέωση αποτροπής των κινδύνων για την ανθρώπινη υγεία και την υγεία των ζώων ή την υποχρέωση διασφάλισης αποτελεσματικού συστήματος συλλογής και απορρίψεως των ζωικών υποπροϊόντων.
- 34 Δεύτερον, το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006 θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού βάσει της εν λόγω διατάξεως μόνον οι μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων οι οποίες διέπονται από διατάξεις περί διαδικασίας ισοδύναμες ή αυστηρότερες εκείνων που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός. Κατά το αιτούν δικαστήριο, θα μπορούσαν να τύχουν της εξαιρέσεως αυτής οι μεταφορές υπολειμμάτων τροφίμων της κατηγορίας 3 λαμβανομένων υπόψη των όσων ορίζει ο κανονισμός 142/2011.
- 35 Τρίτον, το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006 θα μπορούσε, όπως υποστηρίζει το Γεωργικό Επιμελητήριο Κάτω Σαξονίας, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού βάσει της εν λόγω διατάξεως μόνον οι μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων για τις οποίες απαιτείται έγκριση βάσει του άρθρου 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1069/2009. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, ωστόσο, ότι η ερμηνεία αυτή ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα ανυπέρβλητη αντίφαση. Συγκεκριμένα, οι απαιτήσεις που προβλέπονται στο ως άνω άρθρο 48 θα αφορούν, κατ' ουσίαν, μόνον τα υλικά των κατηγοριών 1 και 2, με συνέπεια η εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, κατά το άρθρο του 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ',

να μην ισχύει για τα ζωικά υποπροϊόντα της κατηγορίας 3. Ως εκ τούτου, η διασυνοριακή μεταφορά των υποπροϊόντων αυτών, τα οποία είναι τα λιγότερο επικίνδυνα, θα εξακολουθούσε να υπόκειται στις, εν γένει, αυστηρότερες απαιτήσεις του κανονισμού 1013/2006, ενώ η μεταφορά των, πιο επικίνδυνων, ζωικών υποπροϊόντων των κατηγοριών 1 και 2 θα ενέπιπτε, πλην εξαιρέσεως, αποκλειστικά στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1069/2009.

36 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει συναφώς ότι, βάσει του άρθρου 48, παράγραφος 6, του κανονισμού 1069/2009, υφίσταται ρητώς υποχρέωση τηρήσεως του κανονισμού 1013/2006, δηλαδή των αυστηρότερων απαιτήσεων, μόνον στην περίπτωση των μεταφορών ζωικών υποπροϊόντων των κατηγοριών 1 και 2 και ορισμένων παράγωγων προϊόντων τα οποία έχουν αναμειχθεί με απόβλητα χαρακτηριζόμενα ως επικίνδυνα ή έχουν μολυνθεί από αυτά. Ως εκ τούτου, δεν θα δικαιολογούνταν η εφαρμογή του καθεστώτος που προβλέπει ο τελευταίος αυτός κανονισμός και στην περίπτωση της διασυνοριακής μεταφοράς ζωικών υποπροϊόντων της κατηγορίας 3 τα οποία δεν έχουν μολυνθεί από επικίνδυνα απόβλητα.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Oldenburg (διοικητικό πρωτοδικείο Oldenburg) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει [το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006] την έννοια ότι εξαιρούνται από την εφαρμογή του κανονισμού όλες οι μεταφορές που κατά το άρθρο 2 του κανονισμού 1069/2009 εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του τελευταίου αυτού κανονισμού;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Έχει η διάταξη αυτή την έννοια ότι εξαιρούνται οι μεταφορές για τις οποίες υφίστανται ρυθμίσεις σχετικά με τη συλλογή, τη μεταφορά, την ταυτοποίηση και την ιχνηλασιμότητα βάσει του κανονισμού 1069/2009, σε συνδυασμό με τον κανονισμό [142/2011];

3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:

Έχει η διάταξη αυτή την έννοια ότι εξαιρούνται από την εφαρμογή του κανονισμού μόνον οι μεταφορές για τις οποίες απαιτείται έγκριση δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1069/2009;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

38 Με τα τρία ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006 έχει την έννοια ότι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, βάσει της εν λόγω διατάξεως, όλες οι μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1069/2009 ή μόνον ορισμένες από τις μεταφορές αυτές, οι οποίες πληρούν ειδικές προϋποθέσεις που επιβάλλει ο τελευταίος αυτός κανονισμός.

39 Καταρχάς, πρέπει να επισημανθεί ότι τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης ζωικά υποπροϊόντα είναι υπολείμματα τροφίμων προερχόμενα από τις Κάτω Χώρες, προοριζόμενα για περαιτέρω επεξεργασία στη Γερμανία με σκοπό την αξιοποίησή τους εκεί σε μονάδα βιοαερίου. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', σημείο iii, του κανονισμού 1069/2009, τα υποπροϊόντα αυτά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού. Αποτελούν, βάσει του άρθρου 10, στοιχείο ιστ', του κανονισμού αυτού, υλικά της κατηγορίας 3, διευκρινιζόμενου ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 29 και από συνολική ερμηνεία του ίδιου κανονισμού, τα ζωικά υποπροϊόντα που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή χαρακτηρίζονται ως τα λιγότερο επικίνδυνα. Επιπλέον, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου συνάγεται ότι τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης ζωικά

υποπροϊόντα αποτελούν επίσης απόβλητα κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 1, του κανονισμού 1013/2006 –το οποίο παραπέμπει στον ορισμό που περιέχεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/12, νυν άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 2008/98– τα οποία, εφόσον ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, θα υπάγονταν στις κατηγορίες αποβλήτων που υπόκεινται σε διαδικασία προηγούμενης κοινοποιήσεως και συγκαταθέσεως, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, και όχι στις διαλαμβανόμενες στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού κατηγορίες, για τις οποίες απαιτείται μόνο διαδικασία προηγούμενης ενημερώσεως. Πρέπει επίσης να επισημανθεί συναφώς ότι, εκτός των σχετικών με τις διαλαμβανόμενες στην τελευταία αυτή διάταξη κατηγορίες αποβλήτων, οι οποίες δεν αφορούν την υπό κρίση υπόθεση, ο κανονισμός 1013/2006 επιβάλλει για τις μεταφορές αποβλήτων από ένα κράτος σε άλλο απαιτήσεις εν γένει δεσμευτικότερες από εκείνες του κανονισμού 1069/2009, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 65 των προτάσεών του.

- 40 Για να καθορισθεί αν η μεταφορά από τις Κάτω Χώρες στη Γερμανία των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης ζωικών υποπροϊόντων εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1013/2006, σύμφωνα με το άρθρο του 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', πρέπει να υπομνησθεί ότι η προβλεπόμενη από τη διάταξη αυτή εξαίρεση ισχύει για τις «μεταφορές οι οποίες υπόκεινται στις απαιτήσεις έγκρισης του κανονισμού [...] 1774/2002», διευκρινιζόμενου ότι η εν λόγω παραπομπή στον κανονισμό 1774/2002 πρέπει να νοηθεί, βάσει του άρθρου 54 του κανονισμού 1069/2009, ως παραπομπή στον τελευταίο αυτό κανονισμό, με τον οποίο καταργήθηκε ο κανονισμός 1774/2002.
- 41 Για να ερμηνευθεί το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006, πρέπει, κατά πρώτον, να επισημανθεί ότι, παρά το γράμμα του άρθρου αυτού, καμία διάταξη του κανονισμού 1774/2002 δεν απαιτούσε «έγκριση» για τη μεταφορά ή τη διακομιδή ζωικών υποπροϊόντων. Ως εκ τούτου, αφενός, το άρθρο 8 του κανονισμού 1774/2002 προέβλεπε ως προϋπόθεση για την αποστολή από ένα κράτος μέλος σε άλλο ζωικών υποπροϊόντων των κατηγοριών 1 και 2, μεταποιημένων προϊόντων προερχόμενων από υλικά των κατηγοριών αυτών και μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών την «έγκριση» του κράτους μέλους προορισμού, έγκριση η οποία, αντιθέτως, δεν απαιτούνταν για τη μεταφορά των ζωικών υποπροϊόντων της κατηγορίας 3. Αφετέρου, η υποχρέωση λήψεως «εγκρίσεως», κατά τα άρθρα 10 έως 15, 17 και 18 του κανονισμού 1774/2002, αφορούσε τις ενδιάμεσες μονάδες, τις μονάδες αποθηκείσεως, αποτεφρώσεως και συναποτεφρώσεως, μεταποιήσεως, ελαιοχημικών προϊόντων, παραγωγής βιοαερίου, λιπασματοποιήσεως και παραγωγής τροφών για ζώα συντροφιάς, καθώς και τις τεχνικές μονάδες.
- 42 Ομοίως, μολονότι τα άρθρα 21 έως 23 του κανονισμού 1069/2009 προβλέπουν σειρά ειδικών υποχρεώσεων τις οποίες υπέχουν οι μεταφορείς ζωικών υποπροϊόντων, ιδίως δε υποχρέωση καταχωρίσεως στην αρμόδια αρχή, η δραστηριότητα μεταφοράς δεν υπόκειται σε διαδικασία εγκρίσεως. Επομένως, το άρθρο 24 του κανονισμού αυτού, βάσει του οποίου επιβάλλεται στους υπευθύνους εγκαταστάσεων ή μονάδων στις οποίες ασκείται κάποια από τις διαλαμβανόμενες στη διάταξη αυτή δραστηριότητες υποχρέωση να τύχουν εγκρίσεως, δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση της δραστηριότητας μεταφοράς. Επιπλέον, μολονότι το άρθρο 48, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού εξαρτά την αποστολή από ένα κράτος σε άλλο υλικών των κατηγοριών 1 και 2, καθώς και ορισμένων προϊόντων που παράγονται από τα υλικά αυτά, από την αποδοχή εκ μέρους της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους προορισμού, η διάταξη αυτή δεν προβλέπει διαδικασία «εγκρίσεως».
- 43 Όσον αφορά το τελευταίο αυτό ζήτημα, το άρθρο 48, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού μνημονεύει, βεβαίως, στην απόδοσή του στη γερμανική γλώσσα, τις αιτήσεις «εγκρίσεως» που διαλαμβάνονται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού (Anträgen auf Zulassung). Ωστόσο, άλλες γλωσσικές αποδόσεις του εν λόγω άρθρου, 48, παράγραφος 2, μεταξύ των οποίων αυτές στην ελληνική, την αγγλική, τη γαλλική, την ιταλική και την ολλανδική γλώσσα, κάνουν απλώς λόγο για «μορφότυπα για τις αιτήσεις» οι οποίες μνημονεύονται στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου. Κατά πάγια, όμως, νομολογία του Δικαστηρίου, σε περίπτωση αποκλίσεως μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, η διατύπωση που χρησιμοποιείται σε μία από τις

γλωσσικές αποδόσεις αυτές δεν πρέπει να αποτελεί τη μοναδική βάση για την ερμηνεία της οικείας διατάξεως ούτε μπορεί να αναγνωρισθεί στην εν λόγω γλωσσική απόδοση υπεροχή έναντι των λοιπών (πρβλ. απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2019, Balandin κ.λπ., C-477/17, EU:C:2019:60, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 44 Κατά δεύτερον, πρέπει να επισημανθεί ότι από την αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού 1013/2006 προκύπτει ότι η εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, την οποία προβλέπει το άρθρο του 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', έχει ως σκοπό την αποτροπή επικάλυψης με τον κανονισμό 1774/2002, που περιέχει ήδη διατάξεις που αφορούν, εν γένει, την αποστολή, τη διοχέτευση και τη μετακίνηση, περιλαμβανομένης και της μεταφοράς των ζωικών υποπροϊόντων εντός της Ένωσης, καθώς και προς και από αυτήν (πρβλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2007, KVZ retes, C-176/05, EU:C:2007:123, σκέψη 47).
- 45 Η αιτιολογική σκέψη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένης υπόψη της εξελίξεως της νομοθεσίας της Ένωσης περί αποβλήτων και περί ζωικών υποπροϊόντων κατόπιν της εκδόσεως του κανονισμού 1013/2006, εξέλιξη η οποία συνεπάγεται αυξημένη συνοχή μεταξύ των διαφόρων αυτών νομοθετημάτων.
- 46 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς, πρώτον, ότι η οδηγία 2006/12, η οποία βρισκόταν σε ισχύ κατά τον χρόνο εκδόσεως του κανονισμού 1013/2006, καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2008/98. Όμως, όπως προκύπτει κατ' ουσίαν από τις αιτιολογικές σκέψεις 12 και 13 της τελευταίας αυτής οδηγίας, ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε ότι ο κανονισμός 1774/2002 προέβλεπε κανόνες αναλογικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων, για τη μεταφορά όλων των ζωικών υποπροϊόντων, περιλαμβανομένων των αποβλήτων ζωικής προελεύσεως, καθιστώντας δυνατή την αποτροπή του ενδεχομένου να απόβλητα αυτά να θέτουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία και την υγεία των ζώων, και εκτίμησε, με γνώμονα την πείρα που αποκτήθηκε με την εφαρμογή του κανονισμού αυτού, ότι, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα υποπροϊόντα αυτά ενέχουν δυνητικό κίνδυνο για την υγεία, το κατάλληλο νομοθέτημα για την αντιμετώπιση των κινδύνων αυτού του είδους είναι, καταρχήν, ο ίδιος κανονισμός, οπότε έπρεπε να αποφεύγονται η εκ νέου θέσπιση κανόνων με το ίδιο αντικείμενο και οι άσκοπες αλληλοεπικαλύψεις με τη νομοθεσία περί αποβλήτων, εξαιρώντας από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/98 τα ζωικά υποπροϊόντα οσάκις αυτά προορίζονται για χρήσεις που δεν θεωρούνται ότι αποτελούν πράξεις επεξεργασίας αποβλήτων.
- 47 Ως εκ τούτου, βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/98, τα ζωικά υποπροϊόντα, περιλαμβανομένων των μεταποιημένων προϊόντων που καλύπτονται από τον κανονισμό 1774/2002, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, με μοναδική εξαίρεση εκείνα τα οποία προορίζονται για αποτέφρωση, υγειονομική ταφή ή χρήση σε εγκαταστάσεις βιοαερίου ή κομποστοποίησης, καθιστώντας επομένως σαφή τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να εξαιρέσει, καταρχήν, τα ζωικά υποπροϊόντα από το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας περί αποβλήτων.
- 48 Δεύτερον, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως, ο κανονισμός 1774/2002 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 1069/2009.
- 49 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 5 και 6 του τελευταίου αυτού κανονισμού, το εν λόγω νομοθέτημα αποσκοπεί, αφενός, στη θέσπιση συνεκτικού και πλήρους πλαισίου υγειονομικών κανόνων εφαρμοστέων, μεταξύ άλλων, στη μεταφορά ζωικών υποπροϊόντων, κανόνων οι οποίοι θα πρέπει να έχουν χαρακτήρα αναλογικό των κινδύνων για την υγεία που ενέχει ο εκ μέρους των υπευθύνων επιχειρήσεως χειρισμός των υποπροϊόντων αυτών κατά τα διάφορα στάδια της αλυσίδας, από τη συλλογή έως τη χρήση ή την απόρριψή τους, και οι οποίοι θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους κινδύνους που ενέχουν για το περιβάλλον οι διάφορες αυτές πράξεις. Αφετέρου, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 57 και 58 του κανονισμού 1069/2009, αυτός έχει επίσης ως σκοπό, για λόγους συνοχής της νομοθεσίας της Ένωσης, να διευκρινίσει τη διάδραση μεταξύ των διατάξεων του

κανονισμού αυτού και της νομοθεσίας περί αποβλήτων της Ένωσης, ιδίως δε του κανονισμού 1013/2006, όσον αφορά την εισαγωγή, την εξαγωγή και τη μεταφορά ζωικών υποπροϊόντων μεταξύ δύο κρατών μελών.

- 50 Βάσει της μέριμνας αυτής για την αναλογικότητα και τη συνοχή, με τον κανονισμό 1069/2009 θεσπίστηκαν κανόνες αναλογικού χαρακτήρα προς τους κινδύνους που ενέχει η μεταφορά των διαφόρων κατηγοριών ζωικών υποπροϊόντων αναλόγως της επικινδυνότητάς τους, ρυθμίζοντας το ζήτημα της μεταφοράς των ζωικών υποπροϊόντων της κατηγορίας 3 βάσει λιγότερο δεσμευτικών κανόνων, λαμβανομένου υπόψη του μικρότερου βαθμού επικινδυνότητας που ενέχουν τα υποπροϊόντα αυτά, και επιφυλάσσοντας την εφαρμογή των αυστηρότερων κανόνων που προβλέπει ο κανονισμός 1013/2006 μόνο στην περίπτωση των μεταφορών των πλέον επικίνδυνων αποβλήτων.
- 51 Επομένως, όσον αφορά τη μεταφορά των ζωικών υποπροϊόντων της κατηγορίας 3 από ένα κράτος μέλος σε άλλο, εκτός των γενικών υποχρεώσεων σχετικά με την ιχνηλασιμότητα των ζωικών υποπροϊόντων και την καταχώριση των υπευθύνων επιχειρήσεως τις οποίες προβλέπουν τα άρθρα του 22 και 23, ο κανονισμός 1069/2009 κατ' ουσίαν απλώς προβλέπει, στο άρθρο 21, παράγραφος 2, ότι οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων διασφαλίζουν ότι τα υποπροϊόντα αυτά συνοδεύονται κατά τη μεταφορά τους από εμπορικό έγγραφο ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, από υγειονομικό πιστοποιητικό. Στο άρθρο 21, παράγραφος 4, ο κανονισμός αυτός προβλέπει επίσης ότι οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων μεταφέρουν τα υπολείμματα τροφίμων της κατηγορίας 3 σύμφωνα με τα εθνικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 13 της οδηγίας 2008/98, η οποία ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν ότι η διαχείριση των αποβλήτων δεν θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία και δεν βλάπτει το περιβάλλον.
- 52 Αντιθέτως, όσον αφορά τα υλικά της κατηγορίας 1 ή της κατηγορίας 2 και για ορισμένα παράγωγα προϊόντα των υλικών αυτών, το άρθρο 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1069/2009 προβλέπει ότι η αποστολή από ένα κράτος μέλος σε άλλο εξαρτάται από την αποδοχή της αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους προορισμού.
- 53 Το άρθρο 48, παράγραφος 6, του εν λόγω κανονισμού προσθέτει ότι, κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 1 έως 5 του ίδιου άρθρου, τα διαλαμβανόμενα στις παραγράφους αυτές ζωικά υποπροϊόντα ή παράγωγα προϊόντα, συγκεκριμένα δε, κατ' ουσίαν, τα υλικά των κατηγοριών 1 και 2 και ορισμένα παράγωγα προϊόντα των υλικών αυτών τα οποία έχουν αναμειχθεί με οποιαδήποτε απόβλητα χαρακτηριζόμενα ως επικίνδυνα με την απόφαση 2000/532 ή τα οποία έχουν μολυνθεί από τα απόβλητα αυτά, αποστέλλονται προς άλλα κράτη μέλη μόνον εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις των διατάξεων του κανονισμού 1013/2006.
- 54 Ομοίως, το άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο β', και το άρθρο 43, παράγραφος 5, στοιχείο β', του κανονισμού 1069/2009 προβλέπουν, αντιστοίχως, ότι η εισαγωγή και η διαμετακόμιση, αφενός, και η εξαγωγή, αφετέρου, των ζωικών υποπροϊόντων ή των παράγωγων προϊόντων τους τα οποία έχουν αναμειχθεί με ή μολυνθεί από τέτοια επικίνδυνα απόβλητα πραγματοποιούνται, κατά παρέκκλιση, μόνον εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις των διατάξεων του κανονισμού 1013/2006.
- 55 Επομένως, από εξ αντιδιαστολής ερμηνεία του άρθρου 41, παράγραφος 2, στοιχείο β', του άρθρου 43, παράγραφος 5, στοιχείο β', και του άρθρου 48, παράγραφος 6, του κανονισμού 1069/2009 προκύπτει ότι, εκτός των περιπτώσεων οι οποίες μνημονεύονται ρητώς στις διατάξεις αυτές, η μεταφορά ζωικών υποπροϊόντων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1013/2006. Τούτο ισχύει, ειδικότερα, στην περίπτωση της μεταφοράς υπολειμμάτων τροφίμων της κατηγορίας 3 από ένα κράτος μέλος σε άλλο.
- 56 Από τα προεκτεθέντα στις σκέψεις 49 έως 55 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση, με τον κανονισμό 1069/2009, ο οποίος εκδόθηκε μεταγενέστερα από τον κανονισμό 1013/2006, να θεσπίσει πλήρες νομικό πλαίσιο κανόνων εφαρμοστέων στη μεταφορά

των ζωικών υποπροϊόντων και να εξαιρέσει, πλην ρητής παρεκκλίσεως, τη μεταφορά των ζωικών υποπροϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1013/2006.

- 57 Αντιθέτως, το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια, αφενός, ότι οι μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού μόνον καθόσον υπόκεινται σε διατάξεις περί διαδικασίας ισοδύναμες ή αυστηρότερες εκείνων που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός.
- 58 Πράγματι, εκτός του ότι η ερμηνεία αυτή θα προκαλούσε έλλειψη ασφάλειας δικαίου για τους υπευθύνους των επιχειρήσεων, λαμβανομένης υπόψη της δυσχέρειας να καθορισθεί μετά βεβαιότητας αν οι οικείες μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων αποτελούν το αντικείμενο τέτοιων διατάξεων, θα είχε ως αποτέλεσμα να υπαγάγει τη μεταφορά όλων των ζωικών υποπροϊόντων σε κανόνες τουλάχιστον εξίσου αυστηρούς εκείνων του κανονισμού 1013/2006. Η ερμηνεία αυτή θα αντέβαινε, επομένως, στη λογική η οποία διέπει τον κανονισμό 1069/2009 και η οποία συνίσταται, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 49 έως 55 της παρούσας αποφάσεως, στη θέσπιση κανόνων αναλογικών προς τους κινδύνους που ενέχει η μεταφορά των διαφόρων κατηγοριών ζωικών υποπροϊόντων αναλόγως της επικινδυνότητάς τους, κανόνες οι οποίοι, εκτός της περιπτώσεως των πλέον επικίνδυνων αποβλήτων, δεν αντιστοιχούν σε εκείνους που περιλαμβάνονται στον κανονισμό 1013/2006 και οι οποίοι δεν είναι τόσο αυστηροί όσο οι δεύτεροι.
- 59 Κατά τα λοιπά, μολονότι η ως άνω ερμηνεία αντιστοιχεί στο αρχικό κείμενο του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006, όπως διατυπωνόταν στην εκ μέρους της Επιτροπής πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις μεταφορές αποβλήτων [COM (2003) 379 τελικό], όπου προβλεπόταν ότι οι μεταφορές αποβλήτων που ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1774/2002 εξαιρούνταν από το πεδίο εφαρμογής της προτάσεως εκείνης κανονισμού μόνον εφόσον διέπονταν από παρεμφερείς ή αυστηρότερες διαδικαστικές διατάξεις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διατύπωση αυτή δεν περιελήφθη στο τελικό κείμενο της διατάξεως αυτής.
- 60 Αφετέρου, το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006 δεν μπορεί να ερμηνευθεί ούτε υπό την έννοια ότι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού βάσει της εν λόγω διατάξεως μόνον οι μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων οι οποίες υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1069/2009, συγκεκριμένα δε τα υλικά των κατηγοριών 1 και 2, καθώς και ορισμένα παράγωγα προϊόντα των υλικών αυτών, αποκλεισμένων των ζωικών υποπροϊόντων της κατηγορίας 3, τα οποία, κατά την ερμηνεία αυτή, εξακολουθούν να διέπονται από τον κανονισμό 1013/2006.
- 61 Εκτός όσων προεκτέθηκαν στις σκέψεις 43, 53 και 55 της παρούσας αποφάσεως όσον αφορά το εν λόγω άρθρο 48, επισημαίνεται ότι μια τέτοια ερμηνεία θα παρέβλεπε την εν γένει οικονομία του κανονισμού 1069/2009, με τον οποίο θεσπίζονται κανόνες χαρακτήρα αναλογικού προς την επικινδυνότητα που ενέχει η μεταφορά των διαφόρων κατηγοριών ζωικών υποπροϊόντων και θα κατέληγαν σε παράδοξο αποτέλεσμα, όπως επισήμαναν τόσο το αιτούν δικαστήριο όσο και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 66 και 67 των προτάσεών του. Πράγματι, η ερμηνεία αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα την εφαρμογή στην περίπτωση της μεταφοράς μεταξύ δύο κρατών μελών ζωικών υποπροϊόντων της κατηγορίας 3, τα οποία είναι τα λιγότερο επικίνδυνα, των απαιτήσεων του κανονισμού 1013/2006, οι οποίες είναι αυστηρότερες εκείνων που έχουν εφαρμογή, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 1, του κανονισμού 1069/2009, στην αποστολή ζωικών υποπροϊόντων των κατηγοριών 1 και 2 από ένα κράτος μέλος σε άλλο. Ως εκ τούτου, η μεταφορά ζωικών υποπροϊόντων της κατηγορίας 3 μεταξύ των δύο αυτών κρατών μελών θα υπέκειτο σε κανόνες αυστηρότερους εκείνων που έχουν εφαρμογή, βάσει του άρθρου 48, παράγραφος 6, του τελευταίου αυτού κανονισμού, στην περίπτωση της μεταφοράς υλικών των κατηγοριών 1 και 2 τα οποία αναμείχθηκαν με απόβλητα χαρακτηριζόμενα ως επικίνδυνα βάσει της αποφάσεως 2000/532 ή μολύνθηκαν από τα απόβλητα αυτά.

- 62 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 1013/2006 έχει την έννοια ότι οι μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1069/2009 εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1013/2006, εκτός των περιπτώσεων για τις οποίες ο κανονισμός 1069/2009 προβλέπει ρητώς την εφαρμογή του κανονισμού 1013/2006.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 63 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων, έχει την έννοια ότι οι μεταφορές ζωικών υποπροϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1774/2002 (κανονισμός για τα ζωικά υποπροϊόντα), εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1013/2006, εκτός των περιπτώσεων για τις οποίες ο κανονισμός 1069/2009 προβλέπει ρητώς την εφαρμογή του κανονισμού 1013/2006.

(υπογραφές)